

Медіація це не медитація, а зусилля дорослих проти ув'язнення неповнолітніх «важких» дітей

Оксана СКРИПНИК

22

Про ювенальну юстицію, перспективи впровадження інституту медіації в справах за участю дітей ішлося на 14-му засіданні Консультативної ради з питань ювенальної юстиції при Інституті законодавства Верховної Ради України.

Не битимуть, якщо візьмеш злочин на себе

Саме такий «вибір» пропонують неповнолітнім у більшості українських СІЗО. Зізнання не лише «вибивають». Практикують катування, зокрема струмом. Ці жахливі способи «розкриття» злочинів навела у своїй доповіді Керівник проектів з питань захисту прав дітей Представництва ЮНІСЕФ в Україні Руслана Сірман.

Скасувати показник роботи правоохоронних органів за відсотком розкриття випадків дитячої злочинності – ось що, на думку промовця, допоможе бодай частково виправити ситуацію. Також доцільно заборонити утримувати дітей у карцерах. Загалом неповнолітньому правопорушнику складно захистити свої права. На жорстоке поводження навіть поскаржитися складно: листи перечитують, телефонні дзвінки прослуховують. Пожалітися на свавілля правоохоронців дитина може хіба що родичам, котрі приходять навідати її. Якщо, звичайно, вони є... За таких обставин медіація як спосіб вирішення конфліктів за участю неповнолітніх є світлом у кінці тунелю.

Нині до Верховної Ради України внесено два законопроекти стосовно медіації. Один із них містить положення, що дають змогу врегульовувати конфлікти самим одноліткам. Звичайно, лише у справах, які не передбачають кримінальної відповідальності (наприклад, щодо порушення шкільної дисципліни). Проте постає логічне запитання: як професійно підготувати дітей-медіаторів? У складніших випадках проектом передбачається обов'язкове залучення батьків дитини-правопорушника. Проте не як сторони, а як учасників медіації.

У принципі ми знаємо, що й без відповідного закону діти подеколи самостійно з'ясовують стосунки між собою, де арбітрами виступають місцеві авторитети. Долучаються до виховного процесу й батьки кривдників і скривджених, учителі... Що з цього виходить? Порізно складаються долі й ініціаторів, і потерпілих у конфлікті. Але констатуємо, що фраза: «Без батьків до школи не приходь» – знайома багатьом. Мабуть, це і є один з елементів медіації, проте не заформалізованої. До речі, деякі фахівці вважають: у разі повного «одержавлення» медіації, цей механізм, скоріш за все, не буде дієвим, хоча парламенти багатьох країн приймають закони про медіацію.

А грузинські правознавці розпочали ще ґрунтовнішу роботу – підготовку Кодексу ювенальної юстиції.

Вигідно – домовитися

Медіація є не лише швидким та ефективним, а й економічно вигідним способом вирішення спорів. Цю тезу озвучила кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник інституту Алла Санченко. Наприклад, у 2007 році завдяки такій процедурі представники британського бізнесу «зеконотомили» один мільярд фунтів стерлінгів при врегулюванні суперечностей. Проте зазначалося, що про медіацію в Україні знають, але не впроваджують на рівні державного апарату, бо відповідні повноваження органів влади нормативно не закріплені.

З таким твердженням лише частково погодилася керівник проекту «Сприяння поширенню практики застосування медіації у випадках вчинень правопорушень дітьми» Юлія Кравченко. На її думку, про медіацію наші співвітчизники знають дуже мало. Дехто навіть вважає, що йдеться про буддійські практики, плутаючи схожі за звучанням слова «медіація» та «медитація». Саме з метою інформування громадян і було розроблено спільно з ЄС та ЮНІСЕФ проєкт. В його основі – співпраця кримінально-виконавчої інспекції Святошинського району міста Києва з парафією Святого Спиридона Триміфунтського.

– Партнером правоохоронних органів для реалізації проєкту обрано саме духовенство, оскільки церква має авторитет в українському суспільстві, – зазначила Юлія Кравченко.

Тезу про необізнаність у сфері медіації підтвердив і запрошений на засідання настоятель храму отець Миколай. Він зазначив, що багато хто з прихожан навіть терміна такого не чув. А заступник директора-начальник управління захисту прав дитини департаменту сім'ї та дітей Міністерства соціальної політики України Катерина Бороздіна додала: навіть поінформовані українці часто ставляться вороже до застосування згаданої процедури, не розуміючи її суті.